

РЕШЕНИЕ

№ 336

гр. Ямбол, 22.12.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ЯМБОЛ, II ВЪЗЗИВЕН СЪСТАВ, в публично заседание на тринадесети декември през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Красимира В. Тагарева

Членове: Галина Ив. Вълчанова Люцканова
Яна В. Ангелова

при участието на секретаря Цветелина Хр. Господинова
като разгледа докладваното от Галина Ив. Вълчанова Люцканова Въззивно гражданско дело № 20222300500439 по описа за 2022 година

Производството пред ЯОС е образувано по въззивна жалба на К. В. П. от гр.**** чрез пълномощника й адв.С., АК-Ямбол против решение № 451/28.09.2022 г., постановено по гр.д.№ 692/2022 г. по описа на РС Ямбол, с което съдът е отхвърлил предявеният от К. В. П., ЕГН ***** против „Йована“ ЕООД, ЕИК 838171999 иск с правно основание чл. 26, ал. 1, пр. 1, вр.чл. 152, вр. чл. 209 ЗЗД за прогласяване нищожност на договор за покупко – продажба на земеделска техника, сключен между страните на от 13.11.2018 г. и я е осъдил да заплати на дружеството разноси по делото.

Иска се отмяна на този акт и уважаване на предявения иск с присъждане на разноските пред двете инстанции.

Счита се, че решението на съда е необосновано и постановено при нарушение на материалния закон и процесуалните правила, тъй като не е извършена правилно преценката на събраните по делото свидетелските показания. Въпреки събраните по делото гласни доказателства, съдът е направил извод, че не се установила фактическа обстановка, описана в исковата молба. Според въззивницата, наличието на уговорка за обезпечение в противоречие на закона се установила от писмените доказателства по делото и от показания на свидетеля И., които следва да се кредитират, тъй като тези показания са достоверни, логични и се подкрепят изцяло от другите доказателства. Съдът не е изложил убедителни съображения, а се е задоволил единствено с излагане на кратка хронология на фактите, които изнася свидетеля, без конкретно да посочва в какво се състои вътрешното

противоречие и това на доказателствата по делото, поради което неправилно отказал да кредитира показанията на св.И..

В противоречие на материалния закон са съображенията на съда, че не би имало нарушение на общата забрана за обезпечаване на задължение в отклонение от предвидените в закона начини, защото забраната на чл.152 ЗЗД се отнасяла само до съглашения, които се сключват преди или едновременно със сделката, от която възниква главното вземане, а в случая обезпечението е извършено след това. Незаконосъобразен е изводът, че в случая може да се приеме наличие на търговска продажба с уговорка за обратно изкупуване и тази търговска сделка е действителна и не попада в приложното поле на нормата на чл.152 ЗЗД.

В законоустановения срок ответникът по делото „ЙОВАНА“ ООД гр. Ямбол е депозирал отговор на въззивната жалба и счита същата за неоснователна, а постановеното от районния съд решение като правилно, законосъобразно и обосновано се желае да бъде потвърдено и се присъдят направените разноски пред въззивния съд. Излагат се подробни съображения за това, че съдът се е произнесъл съобразно наведените в исковата молба твърдения и събраните по делото пред първата инстанция доказателства. Основния спор по делото е в това дали договорът между страните е такъв за прехвърляне на вещта с уговорка за обратно изкупуване, дали със същия е уговорен начин за удовлетворяване на кредитора различен от предвидения в закона като вещта е прехвърлена за обезпечаване задълженията на ЗП Бисер Каменов, каквито са твърденията на ищцата по исковата молба. Правилно съдът е преценил, че ищцата не е ангажирала годни доказателства за установяване на твърденията си, а представеното незаверено копие от обратно писмо, правилно на осн. чл. 183 от ГПК е изключено от доказателствения материал по делото по изложените в решението причини. Според въззиваемия, ЯРС законосъобразно и обосновано е приел, че твърденията на ищцата не се установяват и от показанията на св. И., които съдът е намерил за вътрешно противоречиви и противоречащи на приети по делото писмени доказателства. Въз основа на подробно изложените в решението мотиви, ЯРС законосъобразно, и обосновано е достигнал до извода, че искът е неоснователен и следва да бъде отхвърлен.

За съдебно заседание страните са редовно призовани, явяват се техните пълномощници и поддържат заявените тези по въззивната жалба и отговора по нея.

След преценка на събраните по делото доказателства, въззивният съд приема за установена следната фактическа обстановка:

Пред ЯРС е депозирана искова молба от К. В. П., с която се претендира съдът да прогласи за недействителна сделката по договор за продажба на земеделска техника, сключен между ищцата и ответника „Йована ЕООД гр. Ямбол на 13.11.2018 г. поради това, че този договор представлява съглашение, с което е уговорено предварително, че ако задължението не бъде изпълнено кредиторът ще стане собственик на вещта. Ищцата твърди, че зърнокомбайнът предмет на сделката е нейна собственост и тя го е прехвърлила на ответното дружество в обезпечение на задълженията на брат си, който е земеделски производител Б.К., с уговорката за обратното му изкупуване след погасяване на задължението на брат й. След удовлетворяване на ответника с оглед уговореното между тях

в обратното писмо, ищцата поискала да ѝ се прехвърли обратно земеделската техника, но дружеството отказало.

Ответното дружество е депозирало своевременно отговор на исковата молба и е оспорило изцяло предявения иск като неоснователен и като такъв се желае да бъде отхвърлен. Ответникът отрича, че процесния договор не изразява действителната воля на страните и прикрива уговореното съглашение „Йована“ ЕООД да получи собствеността върху земеделската техника до удовлетворяване на вземането му от ЗП Бисер Каменов; не отговаря на действителността, че процесният комбайн е предоставен като обезпечение за вземането на дружеството кредитор, както и че тези уговорки са подписани в обратно писмо, каквото не съществува. Не се оспорват фактите, че братът на ищцата е бил длъжник на дружеството, че е налице сключения договор за покупко-продажба на земеделска техника, че дългът на Б.К. е разсрочен с постигнато споразумение, но това споразумение не е било обезпечавано чрез прехвърляне на собствеността върху процесния зърнокомбайн от ищцата с условие до удовлетворяване на кредитора. Съгласно представения изпълнителен лист от ищцата, дружеството заявява, че се е снабдило с него след настъпване на падежите на задължението и вземането вече е погасено изцяло, но ищцата не е искала да ѝ се прехвърли обратно земеделската техника.

Представен е пред районния съд договор за покупко-продажба на земеделска техника от 13.11.2018 г. между К. В. П. от гр. **** чрез адв. К. от АК – Ямбол като продавач и З.М.З. едноличен собственик на капитала и законен представител на „Йована“ ЕООД гр. Ямбол действащ чрез пълномощника си Й.Д.З. като купувач за покупко-продажба на земеделска техника зърнокомбайн Клас Доминатор 96 в състоянието, в което се намира в момента на продажбата ведно с всичките принадлежности, числящи се към него за сумата 1600 лв. без ДДС. Видно от договора купувачът е заявил, че е съгласен и ще купи вещта подробно описана при условията на договора и разнските по нотариалното удостоверяване са изцяло за негова сметка. На същата дата Нотариус П., рег. № 587 на НК е удостоверил подписите на купувача и продавача по договора. С този договор е представено незаверено копие с положен подпис от страна на З.З., но не и за К. П. на обратно писмо от 13.11.2018 г., по което е отразено, че страните по договора за продажба на земеделска техника заявяват действителната си воля относно прехвърлянето на собствеността, а именно, че договорът е привиден и прикрива в действителност обезпечаването на „Йована“ ЕООД по споразумение от 08.10.2018 г., както и че са съгласни дружеството да получи собствеността до удовлетворяване на вземането си от ЗП Бисер Каменов и след изплащане на задължението да прехвърли обратно собствеността върху комбайна на К. В. П.. По повод това представено писмено доказателство съдът е приложил разпоредбата на чл.183 от ГПК и го е изключил от доказателствения материал по делото, тъй като е било изискано представянето на документа в оригинал или официално заверен препис от него, но това не е сторено. За сключване на договора за покупко-продажба на земеделска техника ищцата П. е била надлежно представлявана от адв. К. с нот.заверено пълномощно, за което обстоятелство е представена справка – удостоверение от Нотариус № 596 от НК за нотариална заверка на пълномощното

на 06.11.2018 г.

Действително между „Йована“ ЕООД като кредитор и ЗП Бисер Валериев Каменов като длъжник е сключено споразумение за признаване на дълг и разсрочване на задължение на 08.10.2018 г. Съгласно това споразумение като съдлъжници в дълга са встъпили и са подписали споразумението лицата Ф.М.И. и Д.А.К.. Предметът на споразумението е, че длъжникът ЗП Бисер Каменов признава, че дължи на „Йована“ ЕООД общо сумата 33 886.80 лв., която е стойността по договори за търговска продажба, обективирани в следните фактури: № 2000003816/28.03.2017 г. за сумата 6376.80 лв. с ДДС; фактура № 2000004644/13.10.2017 г. за сумата 6000 лв.; фактура № 2000004620/11.10.2017 г. за сумата от 16470 лв. с ДДС, както и по договор за продажба и доставка на семена от 10.10.2018 г. за сумата 5040 лв. По това споразумение страните се договорили, че длъжникът и солидарните длъжници се задължават да заплатят на кредитора вземането на три пъти: до 01.08.2019 г. 14 423 лв.; до 01.10.2019 г. – 14 423 лв. и до 30.01.2019 г. – 5 040 лв.

Във връзка с установяване на обстоятелството, че Б.К. е изплатил задълженията си към „Йована“ ЕООД, ищцата е представила изпълнителен лист № 260347/30.11.2020 г., издаден въз основа на заповед за изпълнение от 12.10.2020 г. по ч.гр.д. № 1338/20 г. по описа на РС – ****, по който ЗП Бисер Каменов е осъден да заплати на „Йована“ ЕООД суми по 11 фактури, издадени в периода 13.10.2017 г. – 19.06.2019 г., както и законната лихва за забава върху всяка от фактурите и законната лихва, считано от подаване на заявлението в съда на 14.07.2020 г. с направените по делото разноски. Сред изброените в изпълнителния лист фактури, от споразумението за признаване на дълг е предмет единствено фактура № 2000004644/13.10.2017 г. и то в размер 3534.80 лв., а не посочения в споразумение размер 6000 лв. Вземанията от споразумението по другите две фактури и по договора за продажба и доставка на семена не са отразени по изпълнителния лист, но ответното дружество в отговора си по исковата молба е заявило, че сумите по споразумението са му изплатени въз основа на този изпълнителен лист. За окончателното изплащане на дълга по изпълнителния лист е представено удостоверение от 17.09.2021 г., издадено по и.д. № 100/2021 г. от ЧСИ Мая И.а, рег. № 748, в което е посочено, че задължението на ЗП Бисер Каменов по изпълнителното дело, образувано по молба на „Йована“ ЕООД към 01.10.2021 г. е 0.00 лв. Отражено е още, че задължението е погасено чрез постъпили суми в периода 25.02.2021 г. – 07.07.2021 г.

В първоинстанционното производство са събрани гласни доказателства като са разпитани по един свидетел и на двете страни. Свид. Ф.М.И. е единия съдлъжник по процесното споразумение за признаване на дълг и е наясно с това, че К. и Б. са брат и сестра, а Б. като земеделски производител е бил длъжник на „Йована“ ЕООД. Свидетелят заявява, че Б. не се е занимавал реално със земеделие, а свидетелят с майката на Б. са поели неговите задължения. По повод задълженията на Б. към „Йована“ ЕООД е имало разговори за обезпечение и свидетелят с дружеството са се договорили тези задължения да се плащат като комбайна Клас Доминатор 96 да бъде предоставен на фирмата за залог и да го впишат в регистъра на залозите. Дружеството не се съгласило, искали покупко-продажба и те се

съгласили, като направили договор за продажбата на зърнокомбайна, за да обезпечи кредита /по тяхно предложение/ и след като изплатят този кредит да им бъде върната машината. Договорът бил от 2018 г., а след това имали и други задължения, които са погасявали навременно. Д.К. /майка на Б. и К./ и свид. И. идвали в *** да разговарят със З. и получили договор за покупко-продажба на комбайна и едно писмо, където пишело, че покрива задълженията на Б.К.. Писмото и договора за покупко-продажба са били подписани от З.. Свид. И. е присъствал на всичко това в кантората на адв. К., а при нотариус не са ходили и оригинал на обратното писмо не са вземали. Получили са само оригинала на договора. Свид. И. заявява, че комбайнът е бил предаден 2020 г. след като синът на З. се обадил по телефона и казал, че отиват да вземат комбайна, а свидетелят казал „добре“ и лично натоварил хедера в една кола, качил комбайна съвсем доброволно и по съвест. Свидетелят попитал дали няма да правят приемо-предавателен протокол за състоянието на комбайна, но синът на З. казал, „той си е наш, когато го продадем ще се обадим“ и до ден днешен не се били обадили. Уговорката била те да го продадат за удовлетворяване на кредита. Задълженията на Б. били погасени и след предаване на комбайна вдигнали запора на сметките му. След това звънили 2-3 пъти по телефона да си искат комбайна, но те ги псували, после спрели да вдигат телефоните.

От страна на ответното дружество в качеството на свидетел е разпитана адв. К., пълномощник на ищцата по процесната сделка, както и пълномощник като цяло на „Йована“ ЕООД от няколко години. Свид. К. заявява, че знае за отношенията между ЗП Бисер Каменов и дружеството, както и за задълженията на К. към дружеството. Когато получила молбата по чл. 192 от ГПК за предоставяне на оригинал на едно писмо, потърсила в архива си, но такова писмо нямало. До договора за продажба на комбайна през 2018 г. се стигнало след като ищцата се обадила на З., тъй като заедно с майка им Д. и мъжа, с когото тя живее на съпружески начала Ф. искали да платят доброволно задълженията на Б. и да уредят тези отношения по извънсъдебен ред. Дългът бил разсрочен във времето и К. пожелала да продаде комбайна, като изпратила нот.заверено пълномощно на свидетелката и така изповядали сделката за покупко-продажба на зърнокомбайна. На адв. К. не ѝ е известно да имало уговорки за обратно изкупуване на комбайна след погасяване на задължението. За предаване на движимата вещ – комбайн ангажирали техника и разходите за това по транспортирането били големи. Заради колебанията как да процедират с предаването и да са по-малко разходите, комбайнът бил предаден по-късно. Нямало проблеми с предаването от страна на продавача, не е имало разногласия, единственият проблем било голямото разстояние между **** и **** и транспортирането на комбайна. До момента К., Ф. и Д. не са възразявали относно продажбата и предаването на вещта. Свид. К. видяла обратното писмо като копие в момента, а преди това не го е виждала. Свидетелката заявява, че Д. и Ф. са идвали за разсрочване на дълга, били готови на всичко да уредят отношенията за вземанията на Б. въпреки, че не било в техен интерес заради лихвите, които плащали, но залог не са предлагали. Те предложили единствено разплащане на дълга на Б. в пари, те нямали комбайн. З. се съгласил на разсрочването на дълга във времето и им направил изключително много отстъпки.

Въз основа на тази установена фактическа обстановка ЯРС е постановил решението, предмет на въззивното производство като е отхвърлил предявеният иск с правно основание чл.26, ал.1 пр.1, във вр. с чл. 152, във вр. с чл. 209 от ЗЗД като е приел, че не е установено предварително съглашение кредиторът да стане собственик на продадената вещ, както и че дори и да съществува такова съглашение съгласно чл.333 от ТЗ е допустима уговорка за обратно изкупуване при търговските сделки, а ответното дружество е търговец.

При така установената фактическа обстановка въззивният съд прави следните правни изводи:

Въззивната жалба е допустима, подадена в предвидения в чл.259 ал.1 от ГПК преклузивен срок и отговаря на изискванията на чл.260 и чл.261 от ГПК. Въззивникът е легитимиран и има правен интерес от обжалването. Преценена по същество съдът намира въззивната жалба за неоснователна.

В съответствие с правомощията си при проверка на валидността и допустимостта на атакуваното решение, въззивният съд прецени, че последното е валидно и допустимо. При преценка по същество – атакуваното решение прецени за правилно.

Съгласно разпоредбата на чл.152 от ЗЗД съглашение, с което се уговаря предварително, че ако задължението не бъде изпълнено, кредиторът ще стане собственик на вещта, както и всяко друго съглашение, с което се уговаря предварително начин за удовлетворение на кредитора различен от този, който е предвиден в закона е недействително, а съгласно чл.209 от ЗЗД продажбата с уговорка за изкупуване е недействителна. Въззивният съд счита, че в случая хипотезата на тези два текста за недействителност на договора за покупко-продажба на земеделска техника не е доказана и предявеният иск за прогласяването му за нищожен правилно е отхвърлен по следните съображения:

Съгласно константната практика изразена и в решения постановени по чл. 290 от ГПК на ВКС – решение № 92/06.04.2012 г. по гр.д. № 761/2011 г. на 3-то ГО, решение № 50180/24.10.2022 г. по гр.д. № 3362/20 г. на 4 ГО на ВКС и др. е прието, че ако прехвърлянето на вещта е извършено след възникване и на други облигационни отношения между страните, то прехвърлителната сделка е валидна и не прикрива съглашения по чл.152 от ЗЗД, тъй като съгласието за продажба не предхожда нито съвпада по време на сключване на друг договор. В случая другият договор е споразумението, с което дългът на ЗП Бисер Каменов към „Йована“ ЕООД е бил разсрочен и в дълга са встъпили двама солидарни съдлъжници. Споразумението за признаване на дълг и разсрочване на задължения е от 08.10.2018 г., а договорът за покупко-продажба на земеделска техника е от 13.11.2018 г., т.е. не е налице предварително съглашение с уговорка за обратно изкупуване по договора за покупко-продажба от 13.11.2018 г., ако възникналото преди това и разсрочено преди това на 08.10.2018 г. задължение не бъде изплатено. Другото обстоятелство, което съдът счита, че сочи на това, че договорът за покупко-продажба на земеделска техника е действителен, а не прикрива залог на продадената вещ за задълженията на ЗП Бисер Каменов, е

обстоятелството, че не е налице съвпадение между дълга по споразумението от 08.10.2018 г. и задълженията на ЗП Бисер Каменов, които са предмет по издадения на 30.11.2020 г. изпълнителен лист в полза на ответното дружество. Т.е. необосновано е твърдението на ищцата, че по този изпълнителен лист брат ѝ Б.К. е изпълнил задължението си по споразумението спрямо „Йована“ ЕООД. Сумите по изпълнителния лист безспорно са събрани от ЧСИ И.а, съгласно представените доказателства, но както се посочи за съда не е налице идентичност на задълженията по споразумението и тези по изпълнителния лист, а единствения извод, който може да бъде направен от това е, че ЗП Бисер Каменов е имал доста и различни задължения към кредитора си „Йована“ ЕООД. Дори и да се приеме, че ЗП Бисер Каменов към 01.10.2021 г. вече няма задължения към „Йована“ ЕООД, това обстоятелства не е основание да се приеме, че продадения по договор за покупко-продажба комбайн на ответното дружество подлежи на връщане на продавача К. П.. Такава уговорка не се установява да е направена и да съществува при извършването на сделката от 13.11.2018 г. Съобразно разпоредбата на чл.183 от ГПК представеното в подкрепа на това твърдение обратно писмо е изключено от доказателствения материал по делото.

Липсата на писмено доказателство в подкрепа на твърденията за предварително съглашение по чл.152 от ЗЗД и обратно изкупуване на вещта по чл.209 от ЗЗД не е пречка да бъде установено с гласни доказателства, но от събраните по делото гласни доказателства не може да бъде направен извода за наличие на такава уговорка. Районният съд правилно не е кредитирал свидетелските показания на свид. Ф. И. поради тяхното вътрешно противоречие. Свид. И. твърди за задължения на ЗП Бисер Каменов към „Йована“ ЕООД, които са били кредит, а не каквито се установява от споразумението за признаване на дълг – по договори за търговски продажби. Свид. И. твърди, че ищцата е дала пълномощно да продава комбайна си, за да обезпечи кредита и след това да им бъде върната машината както и че З. е подписал договора за покупко-продажба и обратното писмо и не са ходили при нотариус. Тези твърдения на свидетеля са в противоречия със събраните по делото писмени доказателства, тъй като съгласно договора за покупко-продажба едноличният собственик на купувача „Йована“ ЕООД е бил представляван от пълномощника си Й.Д.З. и същата е положила подписа си на мястото на купувач, а не З.М.З. се е подписал. От съдържанието на нот.завереното пълномощно от ищцата К. П. в полза на адв. К. е видно, че същата я е упълномощила да я представлява пред нотариус като се разпорежи със собствеността върху притежаваното от П. превозно средство комбайн при цена и условия каквито намери за добре, т.е. липсва упълномощаване за приемане на уговорка за обратно изкупуване, както твърди свидетеля. При нотариус свидетеля няма как да е ходил, тъй като не е страна по този договор и това обстоятелство не може да означава, че договорът не е нотариално заверен. Другото противоречие, което въззивният съд счита, че е налице в показанията на свид. И. е това, че същият заявява, че лично той доброволно и по съвест е предал продадения комбайн на сина на З., което е нелогично при положение, че се твърди и в исковата молба и от свидетеля, че това е станало, когато дългът е бил изплатен и при положение, че свидетелят е със съзнанието, че този комбайн е даден в залог и в действителност не следва да напуска техния патримониум. Свидетелят И. още казва, че уговорката била „Йована“ ЕООД да

продадат комбайна за удовлетворяване на кредита и в същото време очаква комбайна да им бъде върнат след издължаване на вземането.

Поради изложеното и установените от писмените доказателства и свидетелските показания данни, съдът стига до извода, че не е налице предварително съглашение по смисъла на чл. 152 от ЗЗД и няма уговорка за обратно изкупуване, съобразно чл.209 от ЗЗД, а сключеният договор за покупко-продажба, чиято нищожност се претендира в действителност представлява уговорка за даване вместо изпълнение. За това сочи заявеното от свид.И. за уговорката комбайнът да бъде продаден за изплащане на дълга и действията на свид. И., който не се е противопоставил на предаването на продадения комбайн и то доста във времето след извършване на продажбата, както и твърденията и на двете страни, че към октомври 2021 г. задълженията на ЗП Бисер И. към „Йована“ ЕООД са погасени. Хронологично е налице споразумение от 08.10.2018 г. за разсрочване на дълг до 1.10.2019 г., което предхожда договора за покупко-продажба от 13.11.2018 г. /а не обратно, съобразно чл.152 от ЗЗД/, доброволното предаване на продадената вещ от купувача на продавача през 2020 г. и окончателното погасяване на дълговете на ЗП Бисер Каменов през 2021 г. Въз основа на тези данни въззивният съд стига до извода, че с продажбата на зърнокомбайна е удовлетворена част от дълга на ЗП Бисер Каменов към „Йована“ ЕООД и договорът за покупко-продажба се възприема като уговорка за даване вместо изпълнение, каквато уговорка е валидна, тъй като страните имат възможност да договорят изпълнение на нещо различно от първоначално уговореното.

Въззивният съд счита за неправилни изводите на районният съд относно приложението на чл. 333 от ТЗ и не намира за основателни възраженията на въззивницата в това отношение. В настоящия случай не е налице сключен писмен договор с уговорка за обратно изкупуване или търговска сделка, каквото е изискването на този текст, но тези изводи не се отразяват върху крайния резултат по изхода на спора за отхвърляне на претенцията.

При това положение съдът счита, че първоинстанционното решение е правилно и законосъобразно и като такова следва да бъде потвърдено. Разноски на въззиваемата страна за настоящото производство въпреки направеното искане и изхода на спора не следва да бъдат присъждани, тъй като не са представени доказателства такива да са сторени.

На основание изложеното, ЯОС

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 451/28.09.2022 г., постановено по гр.д.№ 692/2022 г. по описа на ЯРС.

Решението е окончателно и не подлежи на касационно обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____